

EĞİTİMDE GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ ANALİZ RAPORU

Hazırlayanlar: Ayşe TERZİÖREN, Canan ÇAM YÜCEL, Ümmü SEYREK

Adres: Kocatepe Mahallesi, Mithatpaşa Caddesi, No 72/8, Kızılay Çankaya/ANKARA

Telefon&Belgegeçer: 0312-418-14-12

E-posta: bilgi@eged.org

Web: www.eged.org

KISALTMALAR

EGED: Eğitimde Görme Engelliler Derneği

GEÖP: Görme Engelli Öğrenciler Platformu

STGM: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

NOT: Analiz içerisinde sıklıkla geçen “Örn” kısaltması “örneğin” sözcüğünü karşılamaktadır. Ayrıca katılımcı görüşlerinden örneklere sıklıkla yer verilmiştir. Bu örneklerde geçen ilk rakam görüşme sayısını ifade etmekte, “E” erkek katılımcıları ve “K” kadın katılımcıları simgelemekte, en sonda yer alan rakam ise odak grup görüşmesindeki kaçıncı kişi olduğunu ifade etmektedir.

GİRİŞ

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) Derneği tarafından desteklenen Birlikte-2 Kurumsal Destek Hibe Programı kapsamında, Eğitimde Görme Engelliler Derneği (EGED) üyelerinin gönüllülük motivasyonlarını analiz etmek amacıyla odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Bu araştırma; üyelerin motivasyon düzeylerini anlamak, motivasyonu etkileyen faktörleri belirlemek ve iyileştirme fırsatlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda yapılan odak grup görüşmeleri sayesinde üyelerin motivasyon kaynakları, deneyimleri ve beklentileri derinlemesine analiz edilerek daha etkili stratejiler geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmaya katılacak üyelerin belirlenmesi amacıyla “Odak Grup Görüşmeleri Katılım Formu” oluşturulmuştur. Forma gelen başvurular yeterli sayıya ulaşmadığından geriye kalan üyeler davet yoluyla belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemini 30 kişiyle sınırlandırılmıştır. Ancak çalışma gönüllülük esasına dayandığı için 8 kişi çalışmaya katılmamıştır. Çalışma 6 görüşmede tamamlanmış, görüşmelere 22 üye katılmıştır. Üyelerin 14’ü erkek, 8’i kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Görüşmelere; 10 öğretmen, 5 öğrenci, 2 özel sektör çalışanı, 1 sosyal hizmet uzmanı, 1 büro personeli, 1 diyanet görevlisi, 1 memur, 1 mütercim tercüman katılmıştır. Katılımcılar 20 ile 55 yaş aralığındadır.

Çalışmaya Eylül (2024) tarihinde başlanmış, önce çalışmayı yürüten ekip tarafından görüşme soruları hazırlanmıştır. Ardından Eylül-Ekim aylarında odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Kasım (2024)-Şubat (2025) ayları arasında görüşmelerin deşifreleri yapılmıştır. Şubat (2025)-Mayıs (2025) aylarını kapsayan süreçte görüşmeler analiz edilmiş, raporlama ile çalışma süreci tamamlanmıştır.

Çalışmada öne çıkan temalar şunlar olmuştur:

- 1-EGED’le tanışma ve üyelik süreci
- 2-Dernek ilkeleri, tüzüğü ve çalışma yöntemlerine ilişkin görüşler
- 3-Üye kazanımları ve üye motivasyonları
- 4-EGED’den alınan destekler
- 5-EGED’in iletişim, görünürlük ve bilgilendirme yöntemine ilişkin görüşler
- 6-Dernek faaliyetlerine katılım
 - a)Proje ve etkinliklere katılım
 - b)Komisyonlar, il temsilcilikleri ve çalışma gruplarına katılım
 - c)Karar mekanizmalarına katılım
- 7-Savunuculuk faaliyetlerine ilişkin görüşler
- 8-Odak grup çalışmasına ilişkin görüşler
- 9-Geleceğe yönelik beklentiler

BULGULAR VE TARTIŞMA

1-EGED ile Tanışma ve Üyelik Süreci

Katılımcıların EGED ile tanışma ve derneğe üyelik süreci sosyal medya, eğitim faaliyetleri, arkadaş yönlendirmeleri ve hak temelli motivasyonlar aracılığıyla şekillenmektedir. Üyelik kararlarının ardında çoğunlukla hak temelli mücadeleye katkı sağlama arzusu, topluluk içinde yer alma isteği, ortak sorunlara çözüm üretme motivasyonu ve kişisel gelişim beklentisi öne çıkmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Birçok şeyi istiyoruz hepimiz... Kendi taleplerimizi dile getirmek, katkı sağlamak ve mücadelemizi ileri taşımaktı benim isteğim.” (1-E4)
- “EGED’i sosyal medya hesaplarından tanıdım... acaba faydam olur mu diye düşündüm.” (2-K1)
- “Düşünme biçimi daha genç, daha yeni gibi geldi. Katılma sebebim biraz buydu aslında.” (1-E2)
- “Dernekte herkesin görüşünün önemsendiğini fark ettim. Bu beni çok etkiledi.” (3-K1)
- “Bir bakmışım kendimi orada bulmuşum... arkadaşlarım oradaydı, ben de dahil oldum.” (6-K1)
- “EGED, diğer STK’lardan farklı olarak, tabandan gelen katkıları önemsiyor.” (4-E2)

Değerlendirme

Katılımcılar EGED ile genellikle doğrudan bir ihtiyaçtan, sosyal çevrelerinden ya da önceki deneyimlerinden yola çıkarak tanışmıştır. Tanışma sürecinde EGED’in diğer STK’lardan farkı, katılımcılar açısından şu boyutlarda öne çıkmaktadır:

- **Topluluk Temelli Yaklaşım:** Üyeler kendilerini yalnız hissetmediklerini, herkesin katkısının değerli olduğunu belirtmiştir. (Örn: 3-K1)
- **Hak Temelli Bakış Açısı:** Derneğin savunuculuk temelli çalışmaları özellikle üniversite çağındaki katılımcılar tarafından motive edici bulunmuştur. (Örn: 1-E4, 1-E2)
- **Gönüllülükte Öz güvenin Artması:** Birçok katılımcı, EGED’in kapsayıcı tutumunun, daha önce katılım konusunda çekinceleri olan bireyleri bile aktif hale getirdiğini ifade etmiştir. (Örn: 6-K1)
- **Katılımcı Demokrasi:** Derneğin hiyerarşik değil, yatay ilişkiler üzerinden işleyen yapısı vurgulanmış, bu yapı sayesinde fikir beyan etmenin kolaylaştığı belirtilmiştir. (Örn: 4-E2)
- **Sosyal Medya ve Dijital Kanalların Rolü:** Tanışma süreçlerinde sosyal medyanın etkinliği özellikle genç katılımcılar arasında öne çıkmıştır. (Örn: 2-K1)

Öneriler

1. **Tanıtım Stratejileri Güçlendirilmeli:** Sosyal medya ve dijital mecralarda EGED’in görünürlüğü arttırılmalı.
2. **Üyelikte İlk Temas Mekanizmaları Geliştirilmeli:** Üye olmak isteyen bireyler için "karşılama kiti", mentörlük veya ilk adım rehberliği önerilebilir.
3. **Katılım Eşiği Düşürülmeli:** Kendine güveni olmayan bireyler için cesaretlendirici mikro görevler ya da kademeli katılım modelleri tasarlanabilir.
4. **Bölgesel Görünürlük Teşvik Edilmeli:** EGED’in Anadolu’daki görünürlüğünü artırıcı çalışmalara ağırlık verilebilir.
5. **Demokratik Yapı Vurgulanmalı:** Yapılan çalışmalarda hiyerarşik bir düzenin olmadığı ve yatay ilişkilerin olduğuna vurgu yapılarak üyelerin karar mekanizmalarına eşit katılımı teşvik edilebilir.

2-Dernek İlkeleri, Tüzüğü ve Çalışma Yöntemlerine İlişkin Görüşler

Bu temada katılımcılar, EGED’in kurumsal yapısı, tüzüğü ve işleyiş mekanizmalarına dair algı ve deneyimlerini paylaşmışlardır. Yanıtlar arasında geniş bir yelpaze bulunmakla birlikte, katılımcıların büyük çoğunluğu EGED’in hak temelli yaklaşımı, tabandan örgütlenme modeli, komisyon yapısının etkinliği ve katılımcı-demokratik işleyişi konularında olumlu görüş bildirmiştir. Öte yandan, bazı katılımcılar tüzüğe dair bilgi eksikliği ve dernek yapısının üyelerce daha iyi anlaşılması ihtiyacı gibi gelişim alanlarına işaret etmişlerdir.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “EGED hiçbir zaman ‘bu böyle olmalı’ demez; her zaman hak temelli düşünür.” (1-E4)
- “Komisyonların kendi karar alma mekanizmaları çok değerli, yukarıdan emir değil, tabandan öneri geliyor.” (1-E1)
- “Tüzüğe hakim değilim ama hak temelli duruş derneğin özünü oluşturuyor.” (3-E1)
- “İşleyiş ve ilke kültürü yaşayarak öğreniliyor, bu da EGED’e özgü güçlü bir yapı.” (6-E3)
- “Zaman zaman okuyorum, çünkü Eged’in yönetmelikleri profesyonel bir kılavuz niteliğinde.” (6-K2)
- “Kendimi bazen profesyonel yapının dışında hissediyorum, bu yüzden katılamayacağımı düşünüyordum.” (4-E2)
- “Derneğin ilkeleri güçlü, ama bazı üyelerin katkı sunabilmesi için daha fazla destek ve yönlendirme gerekebilir.” (4-E2)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Hak Temelli Yaklaşım:** EGED’in ayrımcılık karşıtı, eşit erişim odaklı ve hak temelli duruşu birçok katılımcı tarafından temel motivasyon kaynağı olarak ifade edilmiştir. (Örn: 1-E4, 3-E1, 4-E2, 6-E1)
- **Katılımcı ve Yatay Yapı:** Komisyonlar aracılığıyla sürdürülen yatay örgütlenme, hem aidiyet hissinin arttırmakta hem de karar alma süreçlerine katılımı güçlendirmektedir. (Örn: 1-E1, 6-E3)
- **Yaşayarak Öğrenilen Kurumsal Kültür:** Pek çok katılımcı, tüzüğü ezbere bilmese de EGED’in temel değer ve işleyiş ilkelerine zamanla adapte olduğunu ve bunların kolektif bir kültür oluşturduğunu ifade etmiştir. (Örn: 6-E3, 6-E2)

Geliştirme Alanları:

- **Tüzüğe Hakimiyetin Sınırlı Olması:** Katılımcıların çoğu tüzüğü tam olarak okumamış ya da içeriğine dair net bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. (Örn: 1-E3, 3-K1, 5-E2, 6-E2)
- **Dernek Yapısının Üyelere Daha İyi Aktarılması Gereği:** Katılımcılar, EGED’in kurumsal yapısı, ilkeleri ve çalışma mekanizmalarının mevcut üyelerce daha iyi anlaşılabilmesi için **bilgilendirme, yönlendirme ve rehberlik süreçlerinin** güçlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum özellikle yeni üyelerin dernek kültürüne uyum sağlamasını kolaylaştıracak bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. (Örn: 5-E2, 6-K1, 6-E2)

Öneriler

1. **Tüzük ve İlkelerle İlgili Bilgilendirme Oturumları Yapılmalı:** Özellikle yeni üyeler için kısa rehberler, çevrim içi bilgilendirme toplantıları veya yönlendirici materyaller hazırlanabilir.
2. **Kurumsal Yapının Üyelere Açıklanmasına Yönelik İç İletişim Geliştirilmeli:** Komisyon yapısı, yetki alanları, karar alma süreçleri gibi konularda üyelerin daha bilinçli hale gelmesi için rehberlik mekanizmaları oluşturulabilir.
3. **Katılımı Arttırmak İçin Birebir Destek Modelleri Geliştirilmeli:** Gönüllü olmak isteyen ama çekinen üyeler için birebir etkileşimli modellerle (örneğin mentorluk) potansiyellerin açığa çıkarılması sağlanabilir.

3-Üye Kazanımları ve Üye Motivasyonları

Katılımcıların EGED'e dair kazanım ve motivasyonları, yalnızca bilgi edinimi ya da teknik katkıdan ibaret olmayıp aynı zamanda kişisel gelişim, dayanışma kültürü, ifade özgürlüğü, örgütlü mücadele bilinci gibi birçok boyutta kendini göstermektedir. Üyelerin derneğe yönelik bağlılıkları; hak temelli duruş, gönüllülük kültürü, toplumsal fayda üretimi ve kapsayıcılık üzerinden şekillenmiştir. Ayrıca EGED'in bir "okul" gibi öğrenme alanı sunduğu vurgulanmış ve daha fazla üyeyi kapsayıcı etkinliklerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “EGED bana umudu kazandırdı. Hâlâ sesini duyurabileceğin, seninle birlikte yürüyen insanlar var.” (1-E4)
- “Bir sorun yaşadığımda kapısını çalabileceğim bir yapı olduğunu bilmek beni güçlendiriyor.” (1-E1)
- “Gönüllülükle katkı sunmak, başkalarına dokunmak benim için EGED'in en değerli yanı.” (5-K1)
- “Konuşmayı, yazmayı, kurumsal iletişim kurmayı burada öğrendim. EGED bir okul gibi.” (6-K2)
- “Dayanışma kültürü, değişimi birlikte inşa etme hissi motivasyonumun temeli.” (2-E2)
- “EGED'in çalışmaları sayesinde kurumlarda güçlü ve yapıcı konuşmayı öğrendim.” (6-E2)
- “Ben burada kendimi daha nitelikli hissediyorum. Hayata ve çevreme daha güçlü yaklaşıyorum.” (5-K1)
- “Klasik dernekçilikten farklı olarak EGED, nitelik ve katılım üzerinden ilerliyor.” (6-E3)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Kişisel ve Mesleki Gelişim:** Katılımcılar, EGED'in sağladığı kurumsal ortam sayesinde yazılı ve sözlü ifade, proje yönetimi, resmi yazışma gibi beceriler kazandıklarını belirtmişlerdir. (Örn: 6-K2, 6-E2, 2-E1, 3-E1)
- **Topluluk Desteği ve Dayanışma:** Derneğin üyeler arasında güven ve destek ortamı oluşturması önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur. (Örn: 1-E1, 2-E2, 6-E1)
- **Gönüllülük ve Sosyal Fayda:** “Bашkalarına dokunmak”, “sosyal fayda üretmek” gibi değerlerle motive olan üyeler, EGED'de bu anlamda kendilerine alan bulduklarını ifade etmişlerdir. (Örn: 5-K1, 5-K2, 5-E1)
- **Modern ve Kapsayıcı Yapı:** EGED'in klasik dernekçiliğin ötesinde, katılımcı ve nitelik odaklı bir yapıda olması üyelerce sıkça vurgulanmıştır. (Örn: 6-E3, 6-K1, 6-E1)

Geliştirme Alanları:

- **Etkileşim ve Katılımın Arttırılması Gereği:** Katılımcılar, üyeler arası etkileşimin yetersiz kaldığını ve özellikle online veya yüz yüze daha fazla etkinlik düzenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.
(Örn: 1-E4, 1-E1)
- **Yeni Üyeler İçin Teknik Destek ve Eğitim:** Proje yazımı, sunum teknikleri gibi konularda destek ihtiyacı ifade edilmiştir. Özellikle yeni katılımcıların sürece daha kolay dahil olması için eğitim önerileri öne çıkmıştır.
(Örn: 2-K1, 2-E1)
- **Zaman Yönetimi ve Çoklu Katılım Engeli:** Katılımcıların bazıları, iş, aile ve diğer STK sorumlulukları sebebiyle EGED’de aktif katılımı zorlandıklarını belirtmişlerdir.
(Örn: 2-E2)

Öneriler

1. **Üyelere Yönelik Kişisel Gelişim Atölyeleri Düzenlenmeli:** Yazı yazma, konuşma, proje hazırlama gibi alanlarda çevrim içi kısa eğitimler önerilmektedir.
2. **Katılımı Teşvik Edici Etkinlikler Planlanmalı:** Aylık veya dönemsel buluşmalar, online çalıştaylar, mentorluk oturumları gibi üyelerin bir araya geleceği modeller geliştirilebilir.
3. **Yüz Yüze Organizasyonlara Ağırlık Verilmeli:** Farklı şehirlerde temsilcilikler aracılığıyla kongreler, sempozyumlar veya buluşmalar organize edilebilir.
4. **Yeni Üyeler İçin Kapsayıcı Tanıtım ve Rehberlik Süreçleri Oluşturulmalı:** EGED’e yeni katılan bireylerin dernek kültürüne uyumlarını kolaylaştırmak için sade anlatımlı tanıtım kılavuzları ve bireysel destek modelleri sağlanabilir.

4-EGED’den Alınan Destekler

Bu temada katılımcılar, EGED’in sağladığı bireysel ve kolektif destekleri değerlendirmiştir. Yanıtlar incelendiğinde, hem somut destekler (örneğin YKS kursları, ofis eğitimleri, proje rehberliği) hem de duygusal ve sosyal destekler (dayanışma, yönlendirme, güven ortamı) öne çıkmaktadır. Destek süreçlerinin çoğunlukla resmi olmayan yollarla, gönüllü temelli ve karşılıklı iletişime dayalı bir yapıda sürdüğü anlaşılmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Bir sorun yaşadığımda kime danışacağımı bilmek, arkamda böyle bir yapı olduğunu hissetmek bana güç veriyor.” (1-E1)
- “EGED, bir soruna ‘Ne alaka kardeşim?’ demeyen bir ortam. Bu rahatlığı sunması çok kıymetli.” (1-E4)
- “Ben destek aldım ama en çok hatırladığım şey, her soruma cevap bulabilmemdi.” (2-K1)
- “Öğretmenlikte rapor sürecinde yaşadığım sıkıntıyı, EGED’in bakanlık düzeyindeki kazanımıyla aştım.” (4-K2)
- “Görme Engelli Öğrenciler Platformu (GEÖP)’teki yazışmalar bile tek başına bir destektir. Bazen orası benim duyuru panom oldu.” (2-E1)
- “EGED’le tanıştıktan sonra daha oturaklı hale geldim. Bir şey aldıktan sonra verme isteği doğdu.” (4-E1)
- “Ofis kursuna katıldım, üniversitede sıkıntılar yaşadığımda temsilcilerle birebir görüşmelerden faydalandım.” (5-E1, 5-K2)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Eğitim ve Bilgiye Erişim Desteği:** YKS kursları, ofis yazılım eğitimleri, Engelsiz Nota, Dijital Matematik Kütüphanesi gibi uygulamalar, özellikle eğitim sürecinde katılımcılar tarafından değerli bulunmuştur.
(Örn: 1-E1, 4-K1, 5-K1, 5-E1)
- **Yönlendirme ve Danışmanlık:** Üyeler akademik, mesleki ve bireysel konularda danışma ihtiyacı duyduklarında EGED'e başvurduklarını ve nitelikli dönüşler aldıklarını ifade etmiştir.
(Örn: 2-K1, 3-K1, 5-K2)
- **İdari ve Kurumsal Destek:** Özellikle öğretmenlik atamaları, rapor süreçleri gibi bürokratik alanlarda EGED'in rehberliği belirleyici bir rol oynamıştır.
(Örn: 4-K2, 3-E1)
- **Sosyal Dayanışma ve Psikolojik Destek:** Katılımcılar, EGED'in yalnızca kurumsal değil, aynı zamanda sosyal anlamda da bir güven ve paylaşım ortamı sunduğunu vurgulamıştır.
(Örn: 2-E1, 4-E1)

Geliştirme Alanları:

- **Desteklerin Sistematik Olmaması:** Bazı katılımcılar desteklerin daha çok bireysel ilişkiler veya temsilciler aracılığıyla ulaştığını, sistematikleştirilmiş bir başvuru veya destek mekanizmasının eksik olduğunu belirtmiştir.
(Örn: 5-K2, 3-E1)
- **Desteklerin Fark Edilmemesi veya Bilinmemesi:** Bir kısım katılımcı EGED'den birebir destek almadığını belirtmiş, bunun nedeni olarak ya mevcut imkanlardan haberdar olmadıklarını ya da destek alma ihtiyacını dile getirmemiş olduklarını ifade etmiştir.
(Örn: 3-E1, 5-E2, 4-E2)

Öneriler

1. **Destek Başvuru ve Bilgilendirme Süreçleri Netleştirilmeli:** EGED üyelerinin hangi konuda nasıl destek alabileceklerini gösteren sade bir rehber, başvuru formu ve iletişim kanalları oluşturulabilir.
2. **Danışmanlık Hattı veya Mentorluk Programı Başlatılabilir:** Özellikle eğitim ve istihdam süreçlerinde sorun yaşayan üyeler için birebir yönlendirme ve danışmanlık hizmetleri yapılandırılabilir.
3. **Destek Mekanizmaları Dijitalleştirilerek Yaygınlaştırılmalı:** E-posta grubu dışında kolayca erişilebilecek online platformlarda güncel bilgi ve destekler duyurulmalıdır.
4. **Görünmeyen Destekler Görünür Kılınmalı:** Dolaylı destek (örneğin yazışmalar, deneyim paylaşımı, tanıtım ağları) gibi katkılar görünür hale getirilerek üyelerin faydayı daha net hissetmesi sağlanabilir.

5-EGED'in İletişim, Görünürlük ve Bilgilendirme Yöntemine İlişkin Görüşler

Bu tema, EGED'in hem iç iletişim (üye ve gönüllülerle iletişim) hem de dış iletişim (kamuoyu, sosyal medya, görünürlük) süreçlerine dair katılımcıların değerlendirmelerini kapsamaktadır. Katılımcılar, EGED'in iletişimde samimi ve kapsayıcı bir çizgi izlediğini, buna karşın görseelliğin ağırlıklı olduğu dijital dünyada bazı sınırlılıklar yaşandığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- "EGED'in üyeleriyle iletişimi güçlü; ancak sosyal medyada biraz daha çarpıcı içerikler üretmesi gerekebilir." (2-E1)

- “İletişim dinamik bir süreç ve çok hızlı değişiyor. Görsel içeriklere dayalı bu yapı bizim açımızdan dezavantaj.” (6-K1)
- “Görseller, sosyal medya algoritmaları... bunlara yetişmekte zorlanıyoruz ama iletişimin değeri dernekçe farkında.” (6-K2)
- “Mail grupları, WhatsApp mesajları düzenli geliyor. Ancak bazen içerik çok resmi ve dikkat çekici olmuyor.” (2-E2, 5-K1)
- “Ben EGED’in iletişimini sadece dijitalde değil, yüz yüze temaslarda da güçlendirmesi gerektiğini düşünüyorum.” (6-E1)
- “WhatsApp gruplarından ve toplantılardan çok iyi bilgilendirme alıyorum. Sıkıntı yaşamıyorum.” (3-K1, 4-K1)
- “Herkes katkı vermeli. İletişim tek taraflı değil; biz üyeler de zaman ayırmalıyız.” (1-E4)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Eşzamanlı ve Koordineli Paylaşım:** Instagram, Facebook, Spotify gibi sosyal medya kanallarında içeriklerin eşzamanlı paylaşılması, iletişimde tutarlılığı sağlamaktadır.
(Örn: 4-K2)
- **İç İletişimin Güçlü Olması:** WhatsApp grupları, e-posta listeleri, özel mesaj bildirimleri ve düzenli toplantılar aracılığıyla üyelerle sürekli bağlantı kurulmaktadır.
(Örn: 3-K1, 5-E1, 6-E1)
- **Gönüllülüğe Dayalı Etkileşim:** Gönüllülük esasına dayanan bir yapının iletişimde samimiyet yarattığı ve destek ağını büyüttüğü görülmektedir.
(Örn: 4-K2, 6-K2)
- **Kurumsallaşma Çabalarının Varlığı:** Sosyal medya ekibi, iletişim komisyonu gibi alt yapılarla sistemli bir biçimde iletişim süreçlerinin yürütüldüğü ifade edilmiştir.
(Örn: 6-K2, 6-E3)

Geliştirme Alanları:

- **İçerik Çekiciliği ve Oltalama (Hook) Eksikliği:** Özellikle sosyal medya paylaşımlarında daha yaratıcı ve dikkat çekici dilin eksik olduğu belirtilmiş, mesajların tek düze kaldığı ifade edilmiştir.
(Örn: 2-E1, 2-E2, 5-K1)
- **Görsellik Temelli Engeller:** İletişim teknolojilerinin görsel odaklı yapısı, görme engelli bireyler açısından dezavantaj oluşturmakta olup bazı görsellerin anlamlandırılmadığı dile getirilmiştir.
(Örn: 6-K2, 6-K1, 6-E2)
- **Katılımda Üyeden Geri Dönüş:** İletişimin sadece EGED tarafından sürdürüldüğü ve üyelerin daha aktif katılım göstermesi gerektiği belirtilmiştir.
(Örn: 1-E4, 6-E1)
- **Aşırı Bilgi Yükleme ve Takip Zorluğu:** Gelen çok sayıda bilgilendirme arasında önemli olanın seçilemediği, bazen iletişimin yoğunlukla kaybolduğu dile getirilmiştir.
(Örn: 6-E3, 6-K1)

Öneriler

1. **İçerik Stratejisi Yenilenmeli:** Özellikle sosyal medya post’larında çarpıcı, duygusal bağ kuran başlıklar ve görsel betimlemelerle içerik çekiciliği artırılabilir.
2. **Alternatif İletişim Kanalları Çeşitlenmeli:** Podcast, e-bülten, kısa video içerikleri gibi erişilebilir ve yaygın yöntemlerle farklı kullanıcı profillerine hitap edilebilir.

3. **Üyelerin Katılımı İçin Teşvik Sistemleri Kurulmalı:** Öneri, katkı veya geri bildirimde bulunan üyeler için ödüllendirici mikro katılım yöntemleriyle iletişim çift taraflı hale getirilebilir.
4. **Görsel İçeriklere Betimleme ve Alternatif Formatlar Eklenmeli:** Tüm görsellerin betimlenmesi ve alternatif metinlerle desteklenmesi sağlanmalı. Görselliğe dayalı içerikler erişilebilir biçimde yeniden yapılandırılmalı
5. **Yüz Yüze Etkinlikler İletişim Aracı Olarak Güçlendirilmeli:** Bölgesel buluşmalar, kamplar veya eğitim seminerleri gibi fiziksel ortamlar, iletişimin dijital sınırlarını aşmak için kullanılabilir.

6-Dernek Faaliyetlerine Katılım

a) Proje ve Etkinliklere Katılım

Bu başlık, EGED üyelerinin ve gönüllülerinin çeşitli proje ve etkinliklere (online/yüz yüze) katılım durumlarını, bu faaliyetlerin içeriklerine yönelik değerlendirmelerini ve katılımı arttırmak için önerilerini kapsamaktadır. Görüşlerde hem kurumsal yapıların profesyonelliği, hem de etkinlik çeşitliliği ve erişilebilirlik önemli vurgular arasında yer almaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Yüz yüze buluşmaların artırılması gerekiyor. Online dengeyi bozdu.” (1-E2)
- “Her etkinlikte yük dengeli dağılmış oluyor. Bu çok kıymetli.” (4-K2)
- “Stratejik plan kampı çok profesyoneldi. Çok şey öğrendim.” (6-E1)
- “Katılım için yapılar çok erişilebilir ama içerik bazen fazla akademik.” (2-K1)
- “Proje ya da etkinlik fark etmeksizin, Eged’deki gönüllülük beni güçlendirdi.” (5-K1)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Geniş Etkinlik Yelpazesi ve Kapsayıcılık:** EGED’in gerek ulusal projeler, gerekse eğitim çalışmaları, stratejik planlama kampları, liseli öğrencilere yönelik seminerler, ebeveyn eğitimleri gibi faaliyetleri, katılımcılar tarafından çok değerli ve çeşitli bulunmuştur.
(Örn: 6-K2, 4-K1, 5-K1)
- **Yüz Yüze Etkinliklere Yüksek Değer Verilmesi:** Katılımcılar, online faaliyetlerin kolaylık sunduğunu kabul etmekle birlikte, yüz yüze iletişim ve temasın aidiyet oluşturmak açısından vazgeçilmez olduğunu belirtmiştir.
(Örn: 1-E1, 3-E1, 6-E3)
- **Profesyonellik ve Etkinlik Koordinasyonu:** Katılımcılar, etkinliklerin organizasyonel yönünü profesyonel bulmakta; görev dağılımı, zaman yönetimi ve etkileşim kalitesini övgüyle anmaktadır.
(Örn: 6-E1, 6-K1, 4-K2)
- **Motivasyon ve Özgüven Katkısı:** Özellikle genç katılımcılar, EGED projelerine katılmanın mesleki gelişim, özgüven artışı ve iletişim becerileri kazandırma yönünden çok katkı sağladığını belirtmişlerdir.
(Örn: 5-K1, 5-E2)

Geliştirme Alanları:

- **Akademik Dilden Kaynaklı Katılım Sınırlılığı:** Proje ya da eğitim içeriklerinin zaman zaman aşırı akademik olduğu, bu durumun bazı gönüllüleri katılım konusunda çekingen hale getirdiği dile getirilmiştir.
(Örn: 2-K1, 2-E1, 6-K2)

- **Etkinliklerde Tekrara Düşme Riski:** Bazı katılımcılar, özellikle belirli içeriklerin sıklıkla tekrarlandığını, daha yapılandırılmış ve farklı temalarda faaliyetlere ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.
(Örn: 2-E1)
- **Zaman ve Enerji Yönetimi Zorluğu:** Katılımcıların önemli bir kısmı, iş ve özel hayatla etkinlik takvimini dengelemenin zorlayıcı olduğunu ve bu nedenle daha alanına uygun ya da zamana duyarlı faaliyetler tercih ettiklerini belirtmiştir.
(Örn: 5-E2, 5-K2, 2-E2)
- **Katılım Motivasyonunun Dönemsel Azalması:** Özellikle derneğin kuruluş dönemine göre gönüllü enerjisinin zamanla azaldığı, bu durumun “tükenmişlik” olarak da deneyimlendiği bazı paylaşımlarda yer bulmuştur.
(Örn: 3-E1, 6-K1)

Öneriler

1. **Yüz Yüze Etkinlikler Stratejik Hale Getirilmeli:** İl temsilcilikleri düzeyinde düzenli aralıklarla yapılacak etkinliklerle, bölgesel bağ güçlendirilmeli, dijital iletişimle desteklenmeli.
2. **Etkinlikler İçin Farklı Düzeylerde İçerik Sunulmalı:** “Başlangıç-orta-ileri” gibi düzeylere göre yapılandırılmış faaliyet planları ile her katılımcı kendi seviyesine göre dahil olabilir.
3. **Katılımcı Geri Bildirimleri Doğrultusunda Yenilikçi Temalar Seçilmeli:** Sık tekrarlanan içeriklerden ziyade, örneğin yeni teknolojiler, özel sektörde hak savunuculuğu, yurtdışı fırsatları gibi temalarla zenginleştirilmiş programlar oluşturulmalı.
4. **Motivasyonu Azalan Gönüllüler İçin Takviye Programlar Geliştirilmeli:** Psikolojik esenlik, gönüllülükte süreklilik gibi konular için rehberlik/mentorluk çalışmaları yapılabilir.

b) Komisyonlar, İl Temsilcilikleri ve Çalışma Gruplarına Katılım

Bu başlık, EGED üyelerinin komisyonlar, il temsilcilikleri ve çeşitli çalışma gruplarına katılım düzeyleri ile ilgili görüşlerini kapsamaktadır. Aynı zamanda bu yapıların ne derece katılımcı, demokratik, erişilebilir olduğu ve katılımcıların fikir ve önerilerinin ne ölçüde değerlendirildiği de bu başlıkta yer almaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Formu doldurduktan çok kısa bir süre sonra benimle iletişime geçildi. Çok şaşırdım.” (1-E1)
- “Ne söylerseniz söyleyin, mutlaka dikkate alınıyor.” (1-E4)
- “En çok aidiyet hissettiğim yer burası olabilir.” (5-K1)
- “Aktif olmasam da dinleniyor ve değer veriliyor olmak çok kıymetli.” (5-K2)
- “Yurtdışı projelerinde hep aynı kişileri görüyoruz. Bu bir soru işareti.” (3-E1)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Fikirlerin Değerlendirilmesi ve Katılımcılık:** Neredeyse tüm katılımcılar, görüşlerinin dikkate alındığını, paylaşımlarının değer gördüğünü ve tartışma ortamlarının **özgür, kapsayıcı ve demokratik** olduğunu vurgulamıştır. Bu durum aidiyet duygusunu pekiştirmektedir.
(Örn: 1-E4, 5-K1, 5-E1, 5-K2)
- **Etkili ve Hızlı Geri Dönüş:** Özellikle yeni katılımcılar, EGED’in geri bildirim mekanizmalarının hızlı çalıştığını ve kendilerini önemli hissettiklerini belirtmişlerdir.
(Örn: 1-E1)
- **Yatay İletişim Kültürü:** Katılımcılar, komisyon toplantılarında fikir beyan ederken “tek seslilik değil, çok sesliliğin” teşvik edildiğini ve herkesin konuşmaya davet edildiğini ifade etmiştir.
(Örn: 2-E2, 3-K1, 4-E2)

- **İl Temsilciliklerinin Etkinliği:** Temsilciliklerin bazı illerde aktif olarak faaliyet yürüttüğü ve bu temsilciliklerde yer alan bireylerin katılımcı sürece doğrudan dahil olduğu ifade edilmiştir. (Örn: 4-E2, 6-E1)

Geliştirme Alanları:

- **Yurtdışı Projelerde Tekrarlayan Katılım:** Bir katılımcı, özellikle yurtdışı projelere genellikle aynı isimlerin dahil olduğunu gözlemlediğini ve bu durumun diğer gönüllülerde motivasyon düşüklüğüne neden olabileceğini ifade etmiştir. Bu durum şeffaflık ve fırsat eşitliği açısından dikkatle değerlendirilmelidir. (Örn: 3-E1)
- **Online Toplantı Yorgunluğu ve Moderasyon Eksikliği:** Özellikle pandemi sürecinde gelişen dijital toplantı yoğunluğunun bazı üyelere yorgunluk oluşturduğu, bazı komisyon toplantılarının uzadığı ve dağınık ilerlediği eleştirisi getirilmiştir. Bu noktada kolaylaştırıcılık işlevinin önemine vurgu yapılmıştır. (Örn: 2-E1, 2-E2)
- **İl Temsilciliklerine Ulaşma Sorunu:** Bazı üyeler, kendi illerindeki temsilciliklerden ya haberdar olmadıklarını ya da bu yapılara dair bilgi eksikliği yaşadıklarını belirtmiştir. (Örn: 2-E2)

Öneriler

1. Komisyon ve Temsilciliklerin Tanıtımı Arttırılmalı: Her yeni üye için düzenli olarak bilgilendirme ve yönlendirme paketleri hazırlanarak hangi yapıya nasıl dahil olabilecekleri açıklanmalı.
2. Yurtdışı Proje Süreçleri Daha Şeffaf Hale Getirilmeli: Bu projelere dahil olacak gönüllülerin seçim süreçleri açık biçimde paylaşılmalı, farklı kişilerin sürece katılımı desteklenmeli.
3. Toplantı Moderasyon Eğitimleri Verilmeli: Özellikle komisyon yürütücüleri için etkin toplantı yönetimi, süre kontrolü, gündem belirleme gibi konularda iç eğitimler planlanmalı.
4. Temsilcilik Erişimi İçin Harita ve Duyuru Sistemi Kurulmalı: EGED'in internet sitesinde etkin temsilcilik haritası, yerel toplantı takvimi ve iletişim kişileri yer almalı.

c) Karar Mekanizmalarına Katılım

Bu başlık, EGED üyelerinin karar alma süreçlerine ne ölçüde dahil olabildiklerini, katılımcılığın düzeyini ve karar süreçlerinin ne kadar şeffaf ve kapsayıcı yürütüldüğünü irdelemektedir. Aynı zamanda üyelerin karar alma mekanizmalarında kendilerini ne derece etkili ve dinlenmiş hissettikleri de bu başlık altında analiz edilmiştir.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Dernekte birkaç kişi karar alıyor gibi hissediyorum.” (3-E1)
- “Ocak’ta üyeydim, Şubat’ta yürütme grubundaydım.” (4-K1)
- “Komisyon toplantılarında fikirlerimiz dinleniyor ama bazen fırsat eşitliğiyle ilgili sorunlar oluyor.” (4-E1)
- “Her şeyin prosedüre uygun şekilde ilerletilmesine dikkat ediliyor.” (4-K1)
- “Tüm savunuculuk faaliyetleri belgelendiriliyor, üyeler bilgilendiriliyor.” (4-K2)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Katılıma Açıklık ve İnisiyatif Alabilme İmkânı:** Katılımcıların büyük çoğunluğu, EGED'in karar mekanizmalarına katılım için üyelerine açık alanlar sunduğunu ve inisiyatif almak isteyenlerin desteklendiğini ifade etmiştir. Bu yapı, klasik hiyerarşik STK yapılarının ötesinde,

daha yatay ve paylaşımcı bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

(Örn: 4-K1, 4-E2, 4-K2, 4-E1)

- **Sistematiik ve Usule Uygun Süreçler:** Karar alma süreçlerinde usule uygunluk, belgelendirme ve şeffaf bilgilendirme gibi mekanizmaların sistematik olarak işlediğı ifade edilmiştir. Savunuculuk faaliyetlerinin her aşaması belgelenmekte ve gruplarla paylaşılmaktadır.
(Örn: 4-K2)
- **Yeni Üyelere Açıklık:** Özellikle yeni üyelerin kısa süre içinde yürütme süreçlerine dahil olabildikleri ve yaş ya da kıdem gibi faktörlerin bu sürece engel olmadığı örneklerle vurgulanmıştır.
(Örn: 4-K1)

Geliştirme Alanları:

- **Karar Alma Süreçlerinde Sınırlı Katılım Algısı:** Bazı katılımcılar, karar mekanizmalarının fiilen birkaç kişinin elinde olduğı, geniş katılımın ise sınırlı kaldığı yönünde eleştirilerde bulunmuştur. Bu durum, motivasyon ve temsil hissini olumsuz etkileyebilmektedir.
(Örn: 3-E1)
- **İletişim ve Geri Dönüş Süreçlerinde Güçlükler:** WhatsApp grupları ya da iletişim platformlarında üyelerin geri dönüş sağlamaması, kararların ertelenmesine ya da kısıtlı katılımı alınmasına neden olabilmektedir. Bu durum hem zamanlama sorunlarına hem de temsil dengesizliğine yol açmaktadır.
(Örn: 4-K2)
- **Yönetimsel Denge Sorunu:** Bazı örneklerde, iki adaylı seçimlerde geçmişten gelen ilişkiler ya da tanınmışlık durumunun adil süreci zedeleyebileceğı, bu nedenle tarafsızlık ilkesine daha fazla dikkat edilmesi gerektiğı ifade edilmiştir.
(Örn: 4-E1)

Öneriler

1. **Karar Süreçlerinde Temsil Dengesi Sağlanmalı:** Yönetim yapılarında yeni katılımcılara daha fazla yer verilmeli, seçim süreçlerinde şeffaflık ve fırsat eşitliği ilkeleri daha belirgin hale getirilmelidir.
2. **Katılımı Teşvik Eden Geri Bildirim Araçları Geliştirilmeli:** Karar alma öncesinde tüm üyelere fikir beyan etme imkanı sunan kısa anketler ya da hızlı oylama sistemleri kurulabilir.
3. **İletişimsel Tıkanmaları Aşmak İçin Yeni Araçlar Kullanılmalı:** WhatsApp gruplarındaki pasiflik sorununa çözüm olarak Google Formlar, Discord, veya kısa çevrimiçi toplantılar gibi araçlarla dinamik katılım ortamları oluşturulabilir.
4. **Katılımcı Temsilci Havuzu Genişletilmeli:** Her alan (eğitim, istihdam, savunuculuk vb.) için birden fazla kişiden oluşan temsilci havuzları belirlenerek karar yükü yaygınlaştırılmalıdır.

7- Savunuculuk Faaliyetlerine İlişkin Görüşler

Bu tema, EGED'in hak temelli savunuculuk faaliyetlerine üyeler tarafından verilen tepkileri, savunuculuk yöntemlerinin etkililiğini, kurumsal stratejilerin sonuç alabilirliğini ve bu alandaki eksik ya da gelişime açık yönleri kapsamaktadır. Katılımcıların bu konudaki gözlemleri, duyarlılıkları ve katkı sunma potansiyelleri de değerlendirme kapsamındadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “EGED, yapıcı dili ve ısrarcı yaklaşımı sayesinde sonuç alabiliyor.” (1-E1)
- “Savunuculukta başarılıyız ama kamuoyu oluşturma araçları daha etkili kullanılmalı.” (2-E1, 2-E2)
- “Yeterince görünür değiliz, belki strateji değiştirmeliyiz.” (2-E2)
- “Yereldeki direniş ve örgütlenme eksikliği, savunuculuğı zorlaştırıyor.” (6-K1, 6-K2)
- “Hukuki uzmanlık ve lobi faaliyetleri güçlenmeli.” (6-E3)

- “Hep aynı yüzler aynı çalışmalarda var; çeşitlilik artırılmalı.” (4-E1)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Yapıcı ve Sabırlı Savunuculuk Dili:** EGED’in “kırmadan, dökmeden, ama ısrarla” sürdürdüğü savunuculuk dili üyeler tarafından oldukça takdir edilmiştir. Bu yaklaşım, karşı tarafla iletişimde yıpratıcı olmayan, diyalog kurucu bir tutum olarak tanımlanmıştır. (Örn: 1-E1, 1-E4, 5-E1, 6-E1)
- **Kolektif Akıl ve Katılımcılık:** Savunuculuk süreçlerinde fikirlerin tartışıldığı, üyelerin katkılarına önem verildiği ve hızlıca birlikte hareket edilebildiği örneklerle desteklenmiştir. (Örn: 4-E1, 4-E2, 5-K1, 6-E2)
- **Gündem Takibi ve İnisiyatif:** EGED’in bireysel mağduriyetleri gündeme taşıması ve gerektiğinde toplu şekilde müdahil olması birçok katılımcı tarafından “destekleyici ve koruyucu” bir örgüt refleksi olarak değerlendirilmiştir. (Örn: 1-E1, 5-E2, 6-K2)

Geliştirme Alanları:

- **Strateji Çeşitlendirme Gerekсинimi:** Bazı katılımcılar, klasik yöntemlerle artık istenilen etkiyi yaratmanın zorlaştığını; dolayısıyla farklı savunuculuk yöntemleri (sosyal medya kampanyaları, dijital dilekçeler, yeni iş birlikleri) gibi stratejik çeşitlendirme ihtiyacını vurgulamıştır. (Örn: 2-E2, 3-E1, 6-K2)
- **Hukuki Temsil ve Uzmanlık Eksikliği:** EGED’in öğretmen kökenli üyeleriyle güçlü olduğu, ancak hukuki destek anlamında yetersiz kalabildiği dile getirilmiştir. Daha güçlü bir savunuculuk için bu alanda uzmanların derneğe dâhil edilmesi önerilmiştir. (Örn: 6-E3)
- **Yerel Örgütlenmenin Zayıflığı:** Yerelde savunuculuk faaliyetlerinin merkezi yapılanmalara göre daha yavaş ilerlediği; il temsilcilikleri ya da yerel yönetimlerle kurulan ilişkilerin etkili olamadığı belirtilmiştir. (Örn: 6-K1, 6-K2)
- **Bilgilendirme Eksikliği:** EGED’in yürüttüğü savunuculuk çalışmalarının düzenli raporlanmadığı, neyin kazanım olarak elde edildiği ya da hangi konuların halen sürdüğü gibi bilgilerin üyelerce takip edilemediği ifade edilmiştir. (Örn: 2-E1, 2-E2, 3-E1)

Öneriler

1. **Aylık Bülten veya Kazanımlar Sayfası Oluşturulmalı:** EGED’in web sitesinde ya da mail gruplarında, savunuculukla ilgili “kazanımlar” ve “süreçte olanlar” başlıklarıyla gelişmeleri raporlayan bir sistem kurulabilir. (Örn: 2-E1, 2-E2)
2. **Hukukçu Katılımı Arttırılmalı:** Hukuki yönü güçlü hale getirmek için hukuk mezunu gönüllülerle daha güçlü bir bağ kurulmalı ya da iş birliği yapılmalı. (Örn: 6-E3)
3. **Sosyal Medya Stratejisi Güçlendirilmeli:** Paylaşımlar sade, çarpıcı ve harekete geçirici hale getirilmeli. Sosyal medya kampanyaları için dijital stratejistler ile çalışılabilir. (Örn: 2-E1, 3-E1, 5-K1)
4. **Ulusal Düzeyde Yapılan Eylem Planlarında Aktif Rol Alınmalı:** Belediyeler gibi ülke geneli yapıların muhatap alındığı savunuculuk planlarıyla, yerel dirençleri aşacak şekilde stratejiler geliştirilmeli. (Örn: 2-E2, 6-K2)

5. **Lobi Faaliyetleri Geliştirilmeli:** Kamu kurumlarına erişim için belirli kişilerin görev aldığı kurumsal lobi ağları kurulmalı.
(Örn: 6-E3)

8- Odak Grup Çalışmasına İlişkin Görüşler

Bu tema, gerçekleştirilen odak grup görüşmesinin kendisine, soruların yapısına, yöntemine, işlevine ve gelişim alanlarına yönelik üyelerin duygu, düşünce ve önerilerini kapsamaktadır. Aynı zamanda derneğin iç değerlendirme, geri bildirim ve gelişim süreçlerine dair algılar da bu tema içerisinde değerlendirilmektedir.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Katılımcıları düşündüren, eleştiriye imkân tanıyan iyi yapılandırılmış bir çalışma.” (4K1, 5-K1, 6-E1, 5-E2)
- “Geniş kapsamlı ve gelişim odaklı.” (4-E2, 5-E1, 6-K2)
- “Düzenli aralıklarla yapılmalı; yalnızca proje bağlamında kalmamalı.” (5-K2)
- “Küçük gruplarla yapılması verimi artırdı.” (3-E1)
- “Çok olumlu yanıtları teşvik edici şekilde kurgulanmış.” (4-K2, 4-E1)
- “Eksikler, hatalar ve sorun odaklı sorular daha açık biçimde sorulmalıydı.” (4-E1, 6-E3)
- “Katılımcı çeşitliliği sınırlı kalmış; daha aktif üyeler ya da genç jenerasyon da dâhil edilmeli.” (3-E1, 3-K1, 6-E3)
- “Gençleştirme stratejileri ve kuşaklar arası aktarım üzerine sorular eklenebilirdi.” (6-E3, 6-E1)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- **Yöntemsel Sadelik & Rahatlık:** Katılımcılar, görüşmelerin fazla yönlendirilmeden, özgür ve samimi bir şekilde yürütüldüğünü ifade etmişlerdir. Bu, katılımcıların açık konuşmasına katkı sağlamıştır.
(Örn: 6-K2, 5-K2, 5-E1)
- **Geri Bildirim Kültürü:** EGED’in eleştirileri ve önerileri değerlendiren yapısı övülmüş; bu çalışmanın da bu kültürün bir parçası olduğu ifade edilmiştir.
(Örn: 3-E1, 3-K1, 4-K1)
- **Derinleşme ve Genişlik Dengesi:** Bazı katılımcılar, soruların hem bugünü hem geçmişini hem de geleceği sorgulayan boyutlara sahip olduğunu belirtmiş ve bu kapsamlılığı olumlu değerlendirmiştir.
(Örn: 4-K1, 6-E1)

Geliştirme Alanları:

- **Eleştiriye Dayalı Soruların Eksikliği:** Soruların genellikle yapıcı olmakla birlikte katılımcıları daha doğrudan eleştirisel düşünmeye sevk etmediği ifade edilmiştir. Daha sert ya da sorunları doğrudan hedefleyen soruların eklenmesi önerilmiştir.
(Örn: 4-E1, 4-K2, 4-E2)
- **Genç Üye Katılımı ve Kuşaklararası Aktarım:** Odak grup görüşmelerinde genç üyelerin eksikliği ve derneğin geleceğine dair endişeler özellikle vurgulanmıştır. Bu bağlamda gençleştirme politikaları, bayrak devri ve gençlerin sürece entegrasyonu konularında soruların yeterli olmadığı ifade edilmiştir.
(Örn: 6-E3, 6-E1, 3-K1)
- **Katılım Sayısı ve Temsil Dengesizliği:** “Bazı görüşmelerde daha geniş bir örneklemle çalışmanın anlamlılığı artabilirdi” düşüncesi dile getirilmiş; aktif olmayan üyelerin yanı sıra

karar alıcıların ve genç üyelerin de dâhil edilmesinin önemi vurgulanmıştır.
(Örn: 3-E1, 5-E1)

Öneriler

1. **Katılım Yöntemleri Çeşitlendirilmeli:** Katılımcıların görüşlerini daha rahat ifade edebilmeleri için yüz yüze görüşmelerin yanı sıra çevrimiçi anketler, yazılı değerlendirme formları gibi alternatif yöntemler de kullanılabilir.
2. **Sorular Özelleştirilmeli ve Kısaltılmalı:** Soruların daha kısa, açık ve odaklı olması; uzun anlatımları önleyerek net yanıtların alınmasını sağlayabilir. Tekrarlayan sorulardan kaçınılmalıdır.
3. **Katılımcı Profilleri Dengelenmeli:** Yalnızca pasif değil, aktif katılım gösteren bireylerin de görüşleri alınarak daha dengeli ve çok yönlü bir bakış açısı yakalanabilir.
4. **Daha Fazla Eleştirel Soruya Yer Verilmeli:** Eleştirel düşünmeyi teşvik eden ve sorun tespiti yapmaya yönelik açık uçlu sorular çalışmanın etkililiğini artırabilir. Örn: “EGED’de yaşadığınız bir problem oldu mu?”, “Paylaştığınız fikirlerin ne kadar dikkate alındığını düşünüyorsunuz?”
5. **Katılım Motivasyonu Arttırılmalı:** Katılımcıların katkılarının somut çıktılara dönüştüğünü görmeleri, geri bildirimlerinin dikkate alındığını hissetmeleri motivasyonu güçlendirir. Süreç sonunda kısa rapor veya bilgilendirme yapılabilir.
6. **Dönemsel Olarak Tekrarlanmalı:** Bu tarz çalışmalar yılda bir ya da belirli dönemlerde tekrarlanarak, katılımcıların değişen düşünce ve beklentilerinin izlenmesine olanak tanınabilir.
7. **Katılımın Önündeki Engeller Araştırılmalı:** Özellikle son dönemlerde katılım göstermeyen üyelerle bire bir temas kurulması, çekilme nedenlerinin öğrenilmesi için stratejik olabilir. “Neden daha az katıldınız?” gibi sorularla bu engeller anlaşılabilir.
8. **Yönetim Geri Bildirimleri Sürece Dahil Edilmeli:** Katılımcılar, EGED yönetiminin dönütleri dikkate alarak nasıl adımlar attığını bilmek istemektedir. Bu nedenle görüşmeler sonrası bir geri bildirim döngüsü oluşturulmalıdır.

9- Geleceğe Yönelik Beklentiler

Bu tema, katılımcıların hem dernek içerisinde bireysel gelişim hem de kurumsal yapılanma düzeyinde, gelecekteki vizyonlarına ve beklentilerine dair dile getirdikleri görüşleri içermektedir. Eğitim, istihdam, sosyal etkinlikler, üniversite iş birlikleri ve kişisel gelişim gibi çeşitli boyutlarda dile getirilen talepler, örgütün gelecek planlaması açısından stratejik yönler sunmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Örnekler:

- “Mitat Enç’in adını yaşatmak için bir kongre düzenlenebilir. Bu kongre geleneksel hale getirilmeli ve üniversite öğrencilerinin sunum yapabileceği bir alan olabilir.” (1-E1)
- “Bazen sohbet gibi toplantılar yapılabilir. Her şey resmi olmak zorunda değil. Sohbet havasında geçen toplantılarla deneyimler paylaşılabilir.” (1-E1)
- “Ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik psikolojik destek çalışmaları yapılmalı. Görme engelli çocuğu olan aileler yalnız kalıyor. Bu yüzden psikolojik destek önemli.” (2-E4)
- “Erken yaşta görme engelli çocukların topluma kazandırılması gerekiyor. Bu konuda faaliyetler artırılabilir.” (2-E4)
- “Komisyon üyelerine, görev aldıkları alanlara ilişkin temel ve ileri düzey eğitimler verilmeli.” (3-K1)
- “Sadece yüksek profilli bireyler değil, her birey düşünülmeli. İstihdamda çeşitlilik sağlanmalı. Özel sektörle iş birlikleri arttırılmalı.” (4-E2)
- “Kamu kurumları ve üniversitelerle ortak projeler geliştirilmeli. Bu projeler sürdürülebilir olmalı.” (5-E2)
- “Yüz yüze sosyal etkinlikler çok az. Üyelerin bir araya geldiği sosyal ortamlar artırılmalı.” (6-E1)

- “Müzik, dil, bilgisayar gibi alanlarda kişisel gelişim kursları açılmalı. Üyeler bu kurslara erişebilmeli.” (4-E1)

Değerlendirme

Pozitif Bulgular:

- İstihdamda çeşitlilik çağrısı, sadece elit gruplara değil daha kapsayıcı bir yapıya işaret etmektedir.
(Örn: 4-E2)
- Komisyon üyeleri için sistematik eğitim önerisi, örgüt içi kapasite gelişimini destekleyici bir adımdır
(Örn: 2-K1)
- Kongre önerisi Aynı zamanda üniversitelerle bağ kurmayı teşvik etmektedir.
(Örn: 6-E1)
- Üniversitelerle ve kamu kurumlarıyla proje iş birlikleri önerisi, kurumsal kapasitenin artırılmasına yöneliktir.
(Örn: (5-E1)
- Ayrıca psikolojik destek ve sosyal hizmetlerle koordineli projelerin geliştirilmesi kişisel ve kurumsal destek sağlayacaktır.
(Örn: 1-E4, 4-E1)

Geliştirme Alanları:

- Üniversite gençliğiyle bağların yeniden kurulması talebi, örgütün genç nesillerle sürdürülebilirliğini hedeflemektedir. Ayrıca Üniversite öğrencileri ile mezunlar arasında mentorluk programları oluşturulması, hem öğrencileri hem de öğrenciler ile mezunların bağlarını güçlendirecektir.
(Örn: 5-E2)

Öneriler

1. **Aile Destek Programları Oluşturulmalı:** Yerel yönetim ve STK iş birlikleriyle psikolojik danışmanlık, rehberlik ve bilinçlendirme programları oluşturulabilir.
2. **Komisyonlara Eğitim Desteği Sağlanmalı:** Görev alanlarına özel temel ve ileri düzey çevrim içi eğitimler oluşturulmalı, bu modüller erişilebilir formatta sunulmalıdır.
3. **Engelsiz Sosyal Projeler Geliştirilmeli:** Tüm çocuklara açık ve erişilebilir ortak oyun parkları gibi sosyal entegrasyonu artıracak projeler geliştirilebilir.
4. **İstihdamda Kapsayıcılığa Katkı Sağlanmalı:** Özel sektörle yapılacak protokollerle farklı profillerde bireylerin staj ve iş olanaklarına erişimi sağlanabilir.
5. **Üniversite ve Kamu İş Birlikleri Yapılmalı:** Üniversiteler ve kamu kurumlarıyla proje bazlı iş birlikleri çoğaltılmalı ve temsilciler bu sürece aktif katılmalıdır.
6. **Kişisel ve Mesleki Gelişim Kursları Çeşitlendirilmeli:** KPSS, ALES, YDS gibi sınavlara hazırlık kursları ile birlikte dil, bilgisayar, müzik gibi bireysel gelişimi destekleyen içerikler sunulabilir.
7. **Yüz Yüze Sosyal Etkinlikler Düzenlenmeli:** Üyelerin bir araya geleceği daha az resmi, etkileşim temelli toplantılar ve sosyal faaliyetler artırılmalıdır.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Bu odak grup çalışması, EGED'in üye deneyimlerini, katılım motivasyonlarını, işleyişe yönelik algılarını, savunuculuk faaliyetlerine bakış açılarını ve geleceğe dair beklentilerini anlamaya yönelik önemli içgörüler sağlamıştır. Katılımcıların verdiği detaylı yanıtlar doğrultusunda ortaya çıkan genel değerlendirme şu şekilde özetlenebilir:

- **Tanışma ve Katılım Motivasyonları:** Katılımcıların EGED ile tanışma süreçleri genellikle sosyal medya, arkadaş yönlendirmeleri ve hak temelli motivasyonlar üzerinden gerçekleşmiştir. Dernek yapısındaki yatay ilişki biçimi ve bireysel katkıya verilen değer, üyelerin katılım kararlarında belirleyici olmuştur.
- **Üyelik Deneyimi:** EGED'in katılımcı demokratik yapısı ve gönüllülük esaslı çalışmaları üyeler tarafından olumlu karşılanmakta olup zaman zaman üyelerin süreçlere dahil edilme oranı konusunda eleştiriler de dile getirilmiştir.
- **Karar Alma Mekanizmaları:** Yönetim ve karar alma süreçlerinde katılımcı yaklaşımın güçlendirilmesi gerektiğine dair geri bildirimler alınmıştır. Özellikle yönetim kurulu seviyesinde kararların daha kapsayıcı olması ve daha fazla farklı katılımcının sürece dahil edilmesi önerilmiştir.
- **Savunuculuk Faaliyetleri:** EGED'in savunuculuk gücü genel olarak takdir edilmekle birlikte, son yıllarda etkisinin azaldığına yönelik görüşler de dile getirilmiştir. Kamuoyu oluşturma, sosyal medya etkinliği ve lobi faaliyetlerinin daha sistematik şekilde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
- **İletişim ve Bilgilendirme:** Dernek içi bilgilendirme sistemlerinin (örneğin aylık bülten gibi araçların) eksikliği hissedilmekte, üyelerin dernek faaliyetlerinden haberdar olmasının artırılması gerektiği belirtilmektedir.
- **Geleceğe Yönelik Beklentiler:** Gençlerin ve yeni üyelerin derneğe daha aktif katılımının sağlanması, eğitim ve kişisel gelişim desteklerinin artırılması, yerel ve ulusal düzeyde proje çeşitliliğinin artırılması gibi beklentiler öne çıkmıştır. Özellikle lise ve üniversite öğrencilerine yönelik çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır.
- **Katılımcıların Önerileri:** Tanıtım faaliyetlerinin güçlendirilmesi, üyelik öncesi bilgilendirme mekanizmalarının kurulması, yönetsel şeffaflığın artırılması, savunuculukta yenilikçi yöntemlerin kullanılması ve EGED'in bölgesel görünürlüğünün desteklenmesi gibi çok sayıda öneri getirilmiştir.

Bu çalışma, EGED'in mevcut yapısının güçlü yönlerini koruyarak; katılımı arttırmak, iletişimi güçlendirmek, gençleşmek ve savunuculuk stratejilerini yenilemek yönünde önemli fırsatlara sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yüksek motivasyonu ve EGED'e duydukları aidiyet duygusu, bu gelişim alanlarının desteklenmesi halinde EGED'in etki alanının daha da genişleyebileceğini göstermektedir. Özellikle kapsayıcı ve katılımcı yöntemlerin sürdürülmesi, üyelerin kendilerini değerli hissettikleri bir ortamın korunması için kritik önemdedir. Bu doğrultuda, hem örgütsel hem de stratejik gelişim için üyelerden gelen dönütlerin dikkate alınarak somut adımlar atılması, EGED'in geleceğini güçlendirecek ve hak temelli mücadelesine ivme kazandıracaktır.